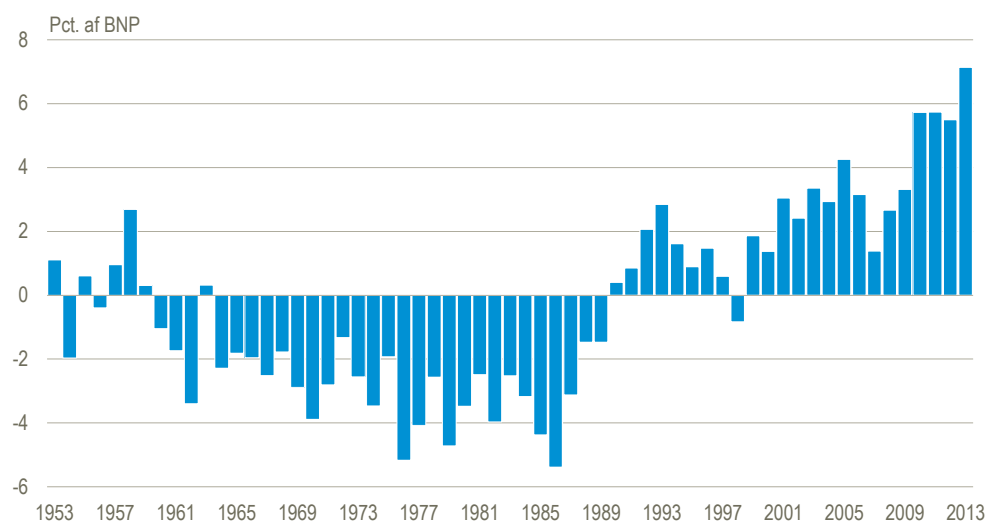

Betalingsbalancens vej fra underskud til overskud

Store underskud på betalingsbalancen udgjorde i årtier en udfordring for Danmarks økonomiske politik. Men fra 1990 blev tingene vendt rundt, da kroniske underskud blev til store overskud, så betalingsbalancen ophørte med at være et problem. *Danmarks udenrigsøkonomi 2013* der udkommer i dag, tegner et portræt af betalingsbalancens udvikling over de seneste 60 år.

Danmarks betalingsbalance

Først 30 år med underskud ...

I 1950'erne svingede betalingsbalancen omkring nul med skiftende underskud og overskud. I de år var det pga. restriktioner vanskeligt at låne penge i udlandet til at finansiere et underskud. Det ændrede sig i takt med øget liberalisering af kapitalbevægelser i 1960'erne. Dermed kunne man bedre tillade sig et underskud, og bortset fra 1963 var der underskud på betalingsbalancen fra 1960 og helt frem til 1990.

... derefter mere end 20 år med overskud

Overgangen fra de store underskud i 1980'erne til det nuværende store overskud afspejler, at økonomiens samlede opsparing er øget. Den offentlige opsparing ligger på et højere niveau end i 1980'erne, og udbygningen af den obligatoriske pensionsopsparing har øget den private opsparing.

Forløbet fra 1980'ernes underskud til det nuværende overskud begyndte med, at det rekordstore betalingsbalanceunderskud i midten af 1980'erne udløste politiske indgreb mod et stigende lånebaseret privatforbrug. Sammen med olieprisfald førte den efterfølgende svækkelse af forbrug og investeringer til et voksende overskud på udenrigshandlen, der betød, at betalingsbalancen gik i plus i 1990. Siden da har der, bortset fra 1998, været overskud på betalingsbalancen hvert år. Overskud, der i de seneste år har været særligt høje.

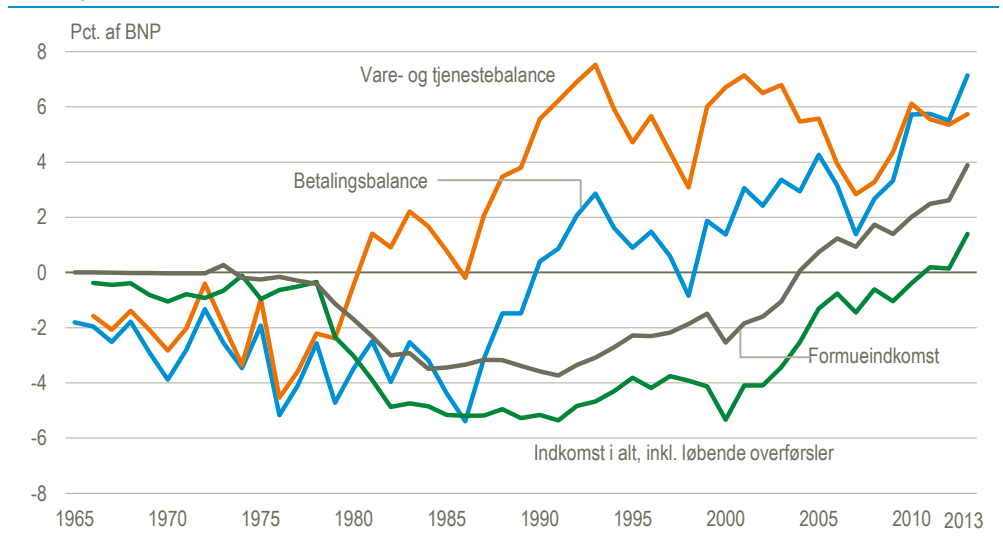
Fra "skyldner" til "kreditor"

Formueindkomsten fra udlandet var forholdsvis tæt på nul frem til slutningen af 1970'erne, hvor formueindkomsten blev mere og mere negativ, da betalingsbalancens vedvarende underskud resulterede i en betydelig og voksende udlandsgæld med store renteudgifter til følge. Perioden efter 1990 med vedvarende overskud på balancen har medført, at udlandsgælden i dag er vendt til en stor nettoformue over

for udlandet, som kaster betydelige rente- og udbytteindtægter af sig. Danmark er blevet en "kreditnation", hvor formueindkomsten fra udlandet i stigende grad bidrager til landets samlede indkomst.

Den ekstra indkomst øger forbrugsmulighederne, og på et tidspunkt vil den stigende formueindkomst øge forbruget og reducere overskuddet i udenrigshandlen. Foreløbig er den ekstra formueindkomst dog brugt til at forøge opsparingen, så betalingsbalancen er vokset i takt med formueindkomsten.

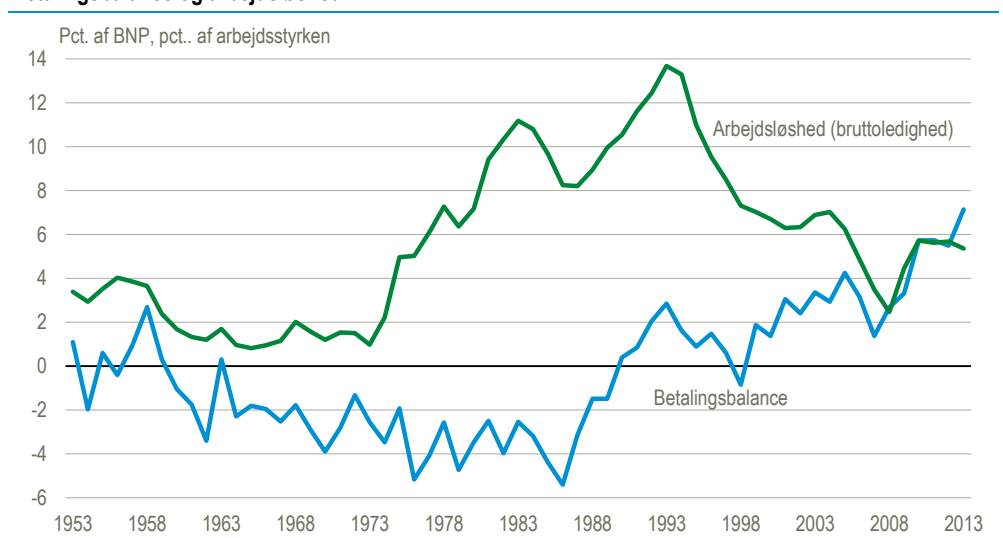
Betalingsbalancens delbalancer

Betalingsbalancen ikke forbedret på bekostning af beskæftigelsen

I 1980'erne var underskuddet på betalingsbalancen ledsaget af høj arbejdsløshed, så det var ikke nok at reducere forbruget for at forbedre vare- og tjenestebalancen. Der var også brug for at øge BNP af hensyn til beskæftigelsen. Overgangen til 1990'ernes overskud var i en periode ledsaget af en betydelig stigning i arbejdsløsheden. Efter 1993 er arbejdsløsheden imidlertid faldet, samtidig med at betalingsbalancens overskud fortsat har været stigende. Så på den lange bane er forbedringen af betalingsbalancen ikke sket på bekostning af beskæftigelsen.

Betalingsbalance og arbejdsløshed

Skal der være overskud på betalingsbalancen?

Betalingsbalancens saldo er ikke et driftsresultat for dansk økonomi. Et underskud på betalingsbalancen angiver, at investeringerne er større end opsparingen, og at forskellen lånes i udlandet. Det er naturligt med underskud, hvis investeringerne er høje, fordi kapitalafkastet er højt. Samtidig er det naturligt med overskud i en lav-

konjunktur, eller hvis pensionsopsparingen er høj. Landene kan have gode grunde til at skifte mellem over- og underskud, og bortset fra opgørelsesproblemer er summen af alle landenes saldi på betalingsbalancen altid nul.

Mere information: Download publikationen *Danmarks udenrigsøkonomi 2013* gratis som pdf-fil.

Se mere om betalingsbalance på www.dst.dk/BB og om udenrigshandel på www.dst.dk/udenrigshandel.

Kilder og metoder: Opgørelserne er lavet ved hjælp af udtræk fra *65 år i tal* og ADAM's databank.

Næste offentliggørelse: *Danmarks udenrigsøkonomi 2014* udkommer uge 49 2015.

Henvendelse: Agnes Urup tlf. 39 17 31 93, anu@dst.dk

Dan Knudsen (ang. temakapitlet) på tlf. 39 17 32 08 dkn@dst.dk.